

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălucitate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefranțuzite nu se imprimă. — Manuscrisurile nu se returnează.

N° 263.

Duminică, 29 Noevre (11 Decevre).

1887.

Brașov, 28 Noevre 1887.

Marele consiliu militar din Viena întrunit Joia trecută sub președința Maiestății Sale a decis, după cum se asigă, de a nu lua deocamdată nici o măsură pentru înmulțirea trupelor în Galiția. Numai pentru cazul, când Rusia și-ar continua concentrările de trupe, s'a stabilit modul de procedere. Se vede din toate căcerurile conducătoare ale monarhiei se străduesc să evita ori-ce pasu pripitu, care s'ar pute talmăci ca o provocare a Rusiei.

Acastă măsură de precauțiune este justificată, mai alesu decât se va adevărta ceea ce se scrie într'o corespondență diplomatică din Berlinu către „Kölnische Zeitung“, că adecă există bănuiala, cumcă Rusia prin concentrările de trupe la granița galițiană vrea să fscă numai presiune asupra Austriei, ca să cedeze în cestiunea bulgară.

O asemenea presiune se crede, după cum scrie „Liberté roumaine“, că voesce să eserceze Rusia și asupra Turciei, în vederea unei regulări foarte apropiate a cestiunii bulgare, prin aceea, că concentrează meru trupe rusești în Armenia.

Dér cercurile militare se uită cu alți ochi la aceste concentrări și le iau în seriosu. Ast felu dice o scriere militară apărută dizele aceste fu Hanovera sub titlulu „Viitorul răsboiu alu Rusiei“, că pentru Austria se arată necesitatea absolută de a lua ofensiva, cu atâtu mai multu, cu câtu o înaintare a trupelor austriace asupra Varșoviei ar lipsi pe Rusia de cele mai puternice baze de aprovizionare.

Temerea, că pregătirile de răsboiu ale Rusiei potu avé unu caracteru seriosu se întemeiază și pe faptul, că influința rusă în Parisu a câștigatú foarte multu teren. Astfelu se raportează dizarului „Post“ din Londra, că cercurile diplomatice transpunú punctulu de greutate alu crizei la Paris, unde influința Rusiei e foarte activă, și acésta o constată și scirile oficiose din Viena.

Ba împrejurarea, că noulu președinte alu republicei a însărcinatú ma întéiu pe Goblet cu formarea cabinetulu a produsu o impresiune penibilă în Berlinu, unde se crede că Goblet, pe când era colegu în ministeriu cu Boulanger, voia să împingă lucrurile la unu răsboiu între Francia și Germania. Acum se voru fi mai liniștitu politicii germani, după ce Goblet a refusatú sarcina de a forma ministeriulu și în loculú lui a fostu chiamatú Fallières. Deplinu liniștitú însu nu voru fi cei din Berlinu nici acum, deoarece ei ținu că Președintele Sadi-Carnot nu are energia cuvenită spre a pune stavilă politice de revanșă și deoarece suntú informați, că Rusia susține relațiuni cu notabilitățile de frunte dintre politicii de revanșă franceși.

La acésta se mai adauge și împrejurarea, că o parte a pressei franceze dá vina Austriei, că prin atitudinea sa în cestiunea bulgară a pricinuitú concentrările de trupe în Polonia rusescă. Față cu asemeni acuzări ale unor foi franceze și ale pressei rusești, diarele oficiose și neoficiose din Viena au primitú, se crede, avisulu de a documenta, că imputările ce i se facú politice austro-ungare, că ea ar fi dusu pe prințul Ferdinand de Coburg în Bulgaria, unde ar voi să-lu folosescă ca instrumentu, suntú neadeverate.

Interesantă estú o nouă versiune, ce vine din Parisu și după care măsurile militare luate de Rusia la granița Germaniei și Austriei se explică prin faptulú alianței triple. Acele puteri, se dice, cari nu facú parte din acésta alianță, trebuie să fiu acum mai îngrijite de siguranța lorú. Militari însemnați ruși au declaratú că în cazul unu răsboiu Rusia nu póte mobilisa așa iute ca Austria și Germania și că prin urmare treuie să ia de cu vreme măsuru ca să delătore

pericululú, ca cu câteva corpuri de armată să fiu ocupată Polonia rusescă înainte de ce ar pute mobilise Rusia trupele sale.

Ori care ar fi însu motivulú concentrărilor de trupe, ajunge că aceste concentrări se facú și că ele ascundu în sine pericolulú unu răsboiu. Tóte foile din străinătate se ocupă exclusivú cu acésta mare cestiune a raporturilor dintre cele trei împărății nordice, pretutindení cestiunea este considerată dér ca foarte seriosă, decât și nu tocmai de totu acută.

În împrejurările de față Rusia are să dică celú din urmă cuvântu și cu încordare se așteptă să se audă vocile pressei ruse și a guvernulu din Petersburgu, mai alesu după ce acum se vor besce și de-o nouă lovitură de statú, ce se pregătesce în Bulgaria.

Conferința militară din Viena.

Precum ni s'a comunicatú prin telegramă, alaltieri s'a ținutú în Viena o conferință militară, care a duratú peste trei ore, sub președința Maiestății Sale. La conferință au luatú parte: Archiducele Albrecht, contele Bylandt-Reidt, ministru de răsboiu, contele Kalnoky, ministrulú landwehrului Welsersheimb, ministrulú honveților Fejervary, șefulú statulu majoru generalu br. Beck și mai multú alți oficeri de statú majorú.

În conferință s'au discutatú și s'au stabilitú măsurile pregătitoare, pentru a ușura în viitoru sporirea trupelor dislocate în Galiția. S'a luatú apoi decisiunea, ca deocamdată să nu se trimetă întăriri de trupe în Galiția și peste totu să nu se ia niscăi măsuru de precauțiune deosebite; numai decât Rusia va continua încă mai departe cu măsurile sale militare, atunci se voru lua și din partea Austro-Ungariei măsuru corăspundătoare.

De asemenea deocamdată nu e vorba de concherea unei conferințe comune, la care să ia parte miniștrii austriaci și miniștrii unguri. Se pare, precum spunú foile din Viena și din Pesta, că cercurile conducătoare ale monarhiei vreu să se ferescă de ori-ce pasu, care s'ar pute interpreta în Rusia ca o provocare.

Opiniunea pressei franceze

asupra

alegerii noului președinte de Republică.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Parisu, 5 Decevre 1887.

După cum de sine se póte înțelege, opiniunea pressei franceze e foarte variată. Deși personalitatea lui Sadi Carnot din punctu de vedere politicu a fostu puținú marcantă, astfelu că n'a pututú să deștepte nici ura, nici devotamentulu fanaticu alu nici unei partide, totuși păreriile și sentimentele suntú ađi foarte împărțite.

Cu tóte acestea, făcendu bilanțulú generalu, vomu vedé că o deosebită satisfaciune predomină pretutindení dela alegerea lui Sadi Carnot înocce

Să începemú deci revista diarelorú, dândú întâietate pressei oportuniste, apoi celei monarhiste și să terminândú cu cea purú republicană

„*Republique Française*“ n'are nimicú în contra lui Sadi Carnot, dér atribue alegerea lui desinteresăméntulu lui Jules Ferry. Éta ce dice acéstu organu de publicitate:

„*Jules Ferry* n'a hesitatú. Cu acelu distinsu patriotismu, cu acelu nobilú desinteresăméntu de care deja a datú probe patriei, densulu s'a adresatú amicilorú săi politici că și retrace candidatura sa, rugându'i să-și concentreze voturile lorú asupra candidatulu ce se găsea în fruntea scrutinulu.“

Cuvintele acestea ne aducú aminte, dice „*L'Intransigeant*“, fabula cu vulpea și strugurii.

„*Le National*“ dice:

„Noi vedemú în atitudinea lui Jules Ferry, a acéstu patriotú francesu atâtú de pe nedreptú calumniatú, o deosebită corectitudine politică. Deplangemú pe acei abominabilú speculatori d'unu răsboiu civilu, cari au afirmatú că elú ar fi pactisatú cu monarhia.“

„*Le Moniteur Universelle*“ scrie:

„Președintele Congresulu a proclamatú erí președinte alu Republicei pe Sadi Carnot, — pe unu periodu de șapte ani. Formulă secă! Lovitura ce au datú republicanii singurú constituțiunii lorú nu mai e reparabilă. În ziua, în care se va forma în Parlamentu o altă majoritate, și în care bandele de pe stradă voru impune Președintelui demisiunea, în ziua aceea d. Sadi Carnot se va convinge câtú temeiu póte să punú pe durata celorú șapte ani ce i se promitú.“

„*La Gazette de France*“ scrie:

„Strada a triumfatú! Masele au raportatú victoriă! Ele au făcutú să tremure Cameră și Senat. Frica a dominatú Congresulu. Partidele din stinga au lucratú de trică. N'a fostu unu momentu, în care Republicanii să nu se fi gânditú la spaima ce li se insulfă. Demagogia parisiană, consciă de puterea sa, scie că e suverană chiar și la Versailles, unde n'a aflatú cu cale să se ducă. Ea a așteptatú la Parisu actulú de supunere alu Congresulu. Republicanii, generalulu Eudes (anarhistu) e mândru de voi. Elú e mândru de Consiliulu municipalu, care n'astepta decâtú alegerea lui Ferry, pentru ca să se transforme în Comitetu de salutú publicu. Elú e mulțumitú de hórdele sale, cari au arătatú, ce e dreptu, destulú curagiu și disciplină.“

„*La Patrie*“:

„Fără indoială, alegerea acésta a datú Franciei unu începutu de satisfaciune; căci ea însemnează sfârșitulú unei magistraturi cufundate în rușine; căci ea răsbnă morăitatea publică revoltată, nu atâtú în contra turpitudinilorú cunoscute de multu timpú, câtú mai multu în contra scandalurilorú ce le-au provocatú.“

„*Le Soleil*“, sub semnătura lui Paul Boq, scrie:

„Cátú pentru noi, suntemú veselú de noroculu ce a datú peste Sadi Carnot. Elú e celú mai bunú omú. Așa de exemplu elú nu e de locú veselú. Suntemú departe d'a afirma că elú va fi unu tristú președinte de Republică, dér acésta nu ne împedecă d'a mărturisi că avemú unu președinte tristú, iremediabilú tristú și hipocondriacu. Acéstu bărbatú onestú are totdeuna aerulú d'a se încovăia sub greutatea unei fatalități neindurate. O melancoliă intensă e răspândită în tótá a sa personă și pare a face una cu elú. Acéstu umorú negru ilú învelue ca într'o cutiă și nu'lú slăbește de locú. Și incaiea decâtú acésta intristare atâtú de profundă ar prinde corpú în vr'unú discursu mișcătorú, séu ar produ e câte-va schințete de acea oratoriă, ce o găsimú la Ieremia plângendu pe ruinele Ierusalimulu. Dér nu! Oratoriă lui Sadi Carnot pórtă doliu. Densulu când vorbește, la tribună séu fía în ori-ce altú locú, totdeuna are aerulú d'a vorbi că la marginea unu morméntu. În loculú lui Brisson, pe care Republicanii l'au îndepărtatú, Sadi Carnot e inconștabilú chiamatú să ducă doliulu Republicei și s'o înmormenteze cu demnitate.“

„*L'Autorité*“ face următorea observare: „Buniculú lui Sadi-Carnot era unu omú de ceva valóre; de tata lui nu prea e mare lucru, câtú de actualulu Carnot, apoi chiar nimicú nu e. De voru merge lucrurile totú astfelú, o să ajungemú să avemú președinte unu cățelúșu, pe care o să fimú nevoiți să-lú purtămú într'o cărucioră.“

„*Le Figaro*“ numesce pe Sadi-Carnot președintele cofetarilorú. Cu tóte că nu e mulțumitú de rezultatulu alegerii dela Versailles, totuși organulu monarhistu își exprimă dorința ca votulu d'atú pentru Sadi-Carnot să fía unu votu de conciliațiune și liniștire a spiritelorú. Cum e modestu, ii va fi de ajunsú să șciă că lumea își are îndreptatú ochii săi asupra lui, ca asupra unei astre polare, ce nu răspundește nici lumină nici căldură, dér care servé de călăuză navigatorilorú rătăciți.“

„*Le Temps*“ scrie: „Sadi-Carnot a apărutú ca porumbulú lui Noe, intrundindú asupra lui imediatu tóte voturile, tóte nuanțele cele mai accentuate și cele mai divergente ale opiniunii republicane. Numele lui a produsú acéstu acordú atâtú de doritú. Triumfulú lui nu e alú nici unei fracțiuni politice.“

„*La France*“: „Alegerea lui Sadi-Carnot însemnează că Parlamentele reunite n'au voitú să acorde sufragiile lorú bărbatulu politicu care representa idea autoritară.“

„La Justice”: „O coteriă s'a încercat să greze pe crisa președențială, pericolul unui războiu civil în favorul unui om ultra impopular în tota Franța. Tactica acesta a fost însă deșeurată prin alegerea lui Sadi-Carnot.”

„La Nation”: „Ferry e bătut! Republica e salvată!”

„Le Paris”: „Sadi Carnot prinde în mâinile sale frânele puterii, liber de ori-ce angajament, susținut de stima generală.”

„Le Mot d'Ordre” regretându că nu s'a ales Floquet dăce: Republica are ați în fruntea sa un republican de elită, un patriot și om cinstit. Pentru aceste motive strigă: „Trăiescă Franța! Trăiescă Republica.”

„L'Evenement”: „Fie, ca partida republicană, care și-a strins erii rëndurile așa de bine, să rămână unită și mîne în luptele pricinuite de intrigele personale și ambițiunile parlamentare.”

„Le Siècle”: „Centenarul Revoluției celei mari se apropie. Franța republicană simte o bucurie patriotică când se gîndesc să celebreze această dată memorabilă sub președința unui hărbat, al cărui nume ne aduce aminte cele mai gloriose suvenir ale Revoluției. Acest nume i-a prins bine în trecut. El este sinonim cu victoria. Fie ca să ne atașeze de acest sinonim, decă va fi ca pacea să fie turburată.”

După ce am vădit opinia câtorva diare din cele mai de frunte, se vedem acum ce judecă însuși noul Președinte al Republicii despre înalta misiune ce-l aștepta.

Un redactor dela „XIX Siècle” întrebându-l ce liniă de conduită politică are să urmeze, Sadi-Carnot răspunde: „In alocuțiunea, ce am pronunțat-o imediat după alegerea mea, dăseu, că-mi voi da toate silințele pentru a realiza concentrarea republicană. Prin urmare fiți convinși, că voi lucra pentru consolidarea Republicii. Noi am avut a străbate o criză din cele mai penibile. Franța a dat destul timp spectacolului celor mai regretabile scene. Acum sperăm însă, că de aici înainte va începe o eră de prosperitate și de linișce. Mai ales că spiritele au început deja să se calmeze. E neapărat necesar ca divisiunile de partid să înceteze odată și ca — mai repetă încă odată — uniunea să se realizeze. Republicanii trebuie să formeze o singură și mare familie.”

Venind vorba despre constituirea unui nou Ministeriu, Președintele adăuse: D-Ta sci că n'am aparținut nici unui grup parlamentar. Intențiunea mea este să-mi compun noul cabinet cu elemente recrutate din mai multe grupe ale stângii republicane. Acest cabinet va fi un ministeriu de concentrare și nu de combatere.”

Decă noul președinte va urma astfel, de sigur că autoritatea Președinției Republicii franceze se va restabili, căci nu trebuie să uităm un lucru, că odată cu demisionarea lui Grévy, a demisionat și autoritatea Președinției în Franța pentru mult timp.

Quidam.

Anti Românișm.

Sub acest titlu, „Revista Politică” din Suceava, dela 1 Decembrie, scrie următorul articol privitor la înstreinarea numelor proprii românesce din Bucovina:

Provinciile Românilor întunecau în timpurile trecute

originea românescă a numelor proprii prin organele lor subalterne, prin scriitorii de prin cancelarii și de prin sate. Porunci directe din partea guvernului din Cernăuți, prin care s'ar demanda înstrăinarea numelor proprii din Bucovina, nu cunoșcem din timpurile trecute. Ca să se întempe acesta, a trebuit să vină, cum se dăce, era egalei îndreptățiri a naționalităților. Deputații noștri votează consequent cu guvernul, pe când organele lui din țară lucră tot atît de consequent contra dorințelor și intereselor populației românesce și caută să întunece și să ștergă slabele urme ale românismului din Bucovina. În guvernul țării din Cernăuți se află omeni, cari cutază să oprască prin emise scrierea românescă a numelor proprii românesce din țară.

Veți emisul consiliului școlar al țării din 30 August 1887 Nr. 1576. Acest emis demăndeză înstrăinarea numelor proprii din Bucovina, oprind scrierea lor românescă. Agitațiunile contrariilor noștri pentru desromanisarea țării s'au incubat și în consiliul școlar al țării și cu ajutorul acestui consiliu devin școlile, care sunt susținute din sudorea noastră, instrumente în mâinile protivnicilor noștri, căci profesorii sunt siliți prin ucuzul citat mai sus, să lucreze contra științei și conștiinței lor după dorințele contrariilor noștri naționali. Chiar profesorii români sunt prin acel ucuz obligați să lucreze pentru desromanisarea țării; ei sunt obligați a schimosi și a falsifica numele copiilor, a părinților acestora și a comunelor, fiindcă așa voesce eteria dușmanilor noștri, a omenilor fără căpătăiu, cari înzadar numai strică pâinea țării, aducându-i daune în loc de folos. Profesorii sunt siliți a propaga minciuna în școlă și a dăce copilului cu autoritatea lor de omeni învățați, cumcă copilul nu se chiamă: *Ion* al lui *Ilie Blăndu din Margine*, ci: *Johann a Elias Blindu din Mardzina*.

Numai scrierea asta este profesorului ertată, prin numitul emis, deși scrierea acesta este fără logică și ridiculă din punct de vedere științific, der ea ascunde și întunecă românitatea persoanelor și a localităților, prin urmare corăspunde intențiunilor vrășmașilor noștri. Este obicei în tota lumea civilizată, că numele proprii nu se schimbă, ci se scriu în ortografia limbii, de care se ținu. De aceea nu nume propriu grecesc, francesc, englezesc, unguresc ș. m. d. se scrie neschimbat în ortografia sa, și ori și cine l'ar scrie astfel, ar trece de ignorant și s'ar face de risul omenilor culti. Omenii culti însă din consiliul școlar din Cernăuți poruncesă tocmai contrariul dela ceea ce se usează în tota lumea cultă.*)

Ei facă acesta, pentru că sunt conduși de motive politice anti-române și nu pot suferi nimic românesc. Domnii din consiliul școlar nu vor fi în stare să dovedescă, cum că știința cere, ca numele proprii românesce să nu se scrie românesce; tocmai dela o corporațiune, precum este consiliul școlar, am aștepta, ca să nu se depărteze de temeiurile științifice și să nu luncce pe povârnișul dușmăniei politice în contra Românilor. Scimă de sigur că nu toți membrii consiliului școlar, scimă că nu toți au avut scire despre emiterea lui, și așteptăm, că cei nepreocupați și nestăpaniți de ură în contra Românilor vor cere în ședința viitoare a consiliului școlar cassarea celui emis nepotrivit cu imparțialitatea și autoritatea consiliului școlar; însă avem scire absolută, că d-lu inspector însuși a luat

*) Totu așa face și stăpanirea ungurescă, maghiariză în mod volnic tot numele proprii nemaghiare, de te crucesci când le auți ori le cetes i schimonosite în unguresce. — Red. „G. T.”.

parte la conceperea acestui emis, ba bănim chiar, că d-sa este autorul lui, și tocmai Domniei Sale nu-i șede bine procedura acesta.

Decă d-sa nu scie să scrie numele proprii corect, precum dictază știința și logica, de care ar trebui să fie condus un inspector al școlilor bucovinene, apoi ceu puțin să i lase pe alții să scrie, precum cere logica și știința. D-sa nu a contribuit cu nimic la sporirea culturii noastre; nu înțelege nici limba, nici trebuințele țării și nici nu s'a strguit, ca să le înțegă. Este o daună forte mare pentru țară, că cel mai important post pentru instrucțiunea publică din Bucovina se ocupă de un om care nu cunoșce nici limba țării. În alte provincii austriace ar fi imposibil să funcționeze un inspector, care nu înțelege limba țării, căci acesta însemneză a-și bate joc de instrucțiunea publică.

Nu ne indoim, că d-sa, ca om cu minte, precum este, înțelege adevărul acesta. Ar fi fost decă consultu, să nu intre în curentul politice dușmanilor noștri. Decă unii profesori cu știință mai adencă, decă domnul inspector, începură a scrie numele proprii românesce cu ortografie românescă, după cum cere știința și logica minții sănătoșe, eră nu cu ortografia bomăcescă, leșescă etc., acesta nu se cuvenia să-l jignescă pe d-lu inspector, din contra el trebuia să se bucure de această îndreptare. Dera această bucurie a fost imposibilă la un om, care nu este condus de principii științifice.

Decă domnul inspector, nainte de ce și-a dat consimțământul la emisul consiliului școlar contra scrierii românesce a numelor proprii românesce din țară, s'ar fi consultat cu un om de știință, precum este de pildă d-lu profesor Gartner, acesta de bună sémă l'ar fi lămurit despre păcatul științific comis prin acel emis. Avem reprezentanți în consiliul școlar. Tăce voră aceștia? Avem în Cernăuți o societate pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina, a căreia datorință este să privegheze, ca teritoriul românismului să nu se totă strimtorescă și cotropescă de adversarii noștri; pôte își va ridica ea glasul său contra activității consiliului școlar. Avem deputați în Reichsrathul din Viena și în dieta din Cernăuți, pôte li vorburi aceștia! Avem și un consistoriu metropolitan în Cernăuți, căruia i s'a relatat, cumcă autoritățile școlare au oprită întrebunțarea formei greco-orientale a numelor de botez în atestatele școlărilor, declarându-le de neoficiale și ilegale. Dera consistoriul până ați nu a făcut nimic față cu acest fapt. Latinul dăce: „Qui tacet, consentire videtur”; este așa?

Prin înstrăinarea numelor geografice, a numelor de botez și de familie se învalesce țera întrégă într'o haină străină, de nu-i mai poți cunoșce românitatea ei. Apoi vin învățații străini și fac dela formarea numelor proprii conclusioni la originea și naționalitatea din trecut și din prezent a locuitorilor din țară. Se presupune adencă, că o țară nu pôte fi românescă în care numele geografice și numele locuitorilor nu sunt românesce. Străinii tăgăduescă caracterul român al Bucovinei, dera numele localităților și ale familiilor li dau de minciună. Ei decă caută să schimbe aceste nume, seu cel puțin să le deă prin scriere o față neromânescă, pentru că să presupune, că un Român nici când nu-și va scrie numele său și al satului său leșesc seu bomăcesce.

O face elu acesta, atunci de sigur, că nu mai scie românesce, nu mai este Român. Din ortografia străină a numelor proprii se pôte face conclusioni la o popo-

FOILETONU.

Dicționarul poporal.

(Cuvinte românesce din jurul Năsăudului, de popor grăite și totu pentru popor alcătuite.)

adunate de dascălul Iuliu Băgnariu.

(Urmare.)

122. *Țăgnire* (ca verb și subst.)=șierare, țipare, strigare d. e.
Te bătea ca și pe-o slugă
De țăgneai ca un dulău,
Și apoi te păzia o străjă
Să nu fugi din cobălău!
123. *Dulău*=câne de oi,
124. *Ștrămpă* pl. *ștrămpuri*=bucată, piesă, dărăbă d. e. n'am nici un ștrămp de lemn, adencă nici o bucățică.
125. *Intornocare*=impregnare, mestecare. De aici verbul a intornoca, a impreuna d. e. oile, vacile, boii etc.
126. *Cotăngană*=feciorandru; copilandru de 12—16 ani.
127. *Răvese*=unelte, instrumente, cișgur.
128. *Indărjire* (ca verb și subst.)=imbuibare, eșire din piele.
129. *Hodrăncare*=scuturare d. e. corpul.
130. *Horjire* (ca verb și subst.)=frecare, frecătură.
131. *Foflăncare*=a-ți indoi spatele încolo și încóce.

132. *Răspău*=pilă. De aici verbul: a răspăui=a pili
133. *Țolfă*=măiere frumoșă.
134. *Turjă*=copaciu (tag) mic și rămuros ér în sens propriu poporul mai înțelege sub „turjă” și pumnul d. e. ț-i-a dat un turj, adencă un pumn.
135. *Staniște*=ocul, unde stau vitele la amăi.
136. *Hluzăie*=mulțime d. e. ce h'uzăie de omeni a venit pe capul meu!
137. *Bulă* pl. *bule*=veșmănt, haină. I-a aruncat bulele 'n drum!
138. *Năcladă*=lemnul, pe care îl pună pécării în dosul focului.
139. *Poclădă* pl. *poclădi*=țolul, ce se pune pe cai — pe sub țaniță.
140. *Pricază*=morbă, bolă d. e. în vite.
150. *Bgițu*=smec, un mănunchiu de paie de ovăș, în vârful căruia se află mai mulți peri de cal înlăntuiți, în scopul d'a prinde paseri.
151. *Buléndră*=haină, veșmănt. În sensu impropriu sub „buléndră” se'nțelege cutare femeia blăstămată.
152. *Șteahă*=goz; pulvere, praf, țernă.
153. *Șerpurelă*=șerpe mic; pui de șerpe.
Cu dinți de oșlu
A celui șerpurel,
Ce stă 'n fântănică.

(Descântec popor.)

154. *Bobotire*=a se umfla d. e. o bubă.
155. *Bonguță* pl. *bonguțe*=insecte.
Mă duc la împărat,
Că elu m'a chemat
Să-i arătă bonguțele
Și toate muscuțele.
156. *Răncăluiesc*=facă ca boii ori vacile, când se spărie de jăgăni.
157. *Boncăluiesc*. Veți „răncăluiesc!”
Ce boncăluiesc
Ce răncăluiesc,
Frumușică mică,
Vacă tinerică?
(Descântec popor.)
158. *Morsocare* (ca verb)=a frământa; a sdrobi, a slărma,
În sus l'a ridicat,
De pământ l'a dat,
În Coș i-a intrat:
Carnea morsocatu-i-o,
Sangele beutu-i-o!
(Descântec popor.)
159. *Andrele*=osele grumașului.
160. *Bereu* pl. *berci*=puncica nasului.
161. *Zurăi*=larmă, șgomot; sunet.
De zurăul fiarălor,
De plănsul nevestelor.
De aici verbul: a zurăi=a face să sune.

rațiune străină s'eu la o necultură totală a Românilor bucovineni, cari nici măcar numele lor nu-și pot scrie românește. O astfel de concluziune nu ar fi nici spre onoare, nici spre folosul Românilor. Datorința noastră este deci, să combatem intențiunile protivnicilor noștri naționali, fiă ei chiar membri ai consiliului scolar.

SCIRILE DILEI.

Precum anunță foile din Clușiu, populațiunea ținutului *Cojocna* e foarte neliniștită din cauza comasațiunii ce se face acolo. Omenii se adună în cete și mai în fiacare și sunt incendiuri. Nu de mult li s'a dat focul proviziunilor de fână ale primarului Zabtulik. E vorba să se întărească gendarmeria și să se trimetă soldați la *Cojocna*. — Observăm aci, că prin comasare s'au comis nedreptățile cele mai strigătoare la cer în paguba bieților (țeran), de aci reinvierea turburărilor agrare sub acest „fERICIT” regim!

Prin bugetul ministerului ungureșc de justiție pe anul viitor se desființează un post de președinte la senatul curții de apel din *Tergul-Mureșului*.

În comisiunea pentru armată a camerei ungureșci desbătându-se proiectul de lege privitor la *contingentul recruților și rezervei întregitoare pe anul 1888*, s'a întrebată ce e cauza de numărul recruților fugari așa de mare, că calitatea materialului de recrutat e atât de rea, că casurile de sinciungărire sunt atât de dese. Ministrul honveților a răspuns: numărul cel mare de fugari provine din cauza emigrării din comitatele de sus la America și din comitatele de graniță ale *Ardelului* în *Valahia*; în privința relei stări fizice a tinerilor recruți, guvernul va căuta a înlătura răul dispunându prin lege ca recrutarea să se facă la etatea de 21 de ani; relativ la casurile de sinciungărire, e de observat că ele s'au împuținată de când s'a luat dispozițiunea, ca cei ce se sinciungăresc să fiă fără excepțiune înșiruiți la honveți.

În *Clușiu*, centrul *kulturgyletului* ardelen, nise hoți au furat 500 metri sîrmă de telefon care lega banca de credit de acolo cu depositul.

În casarma din *Timișoara* s'au bolnăvit greu deunăzile 12 infanteriști de tifus și 3 din ei au și murit. Medicii au constatat, că această boală a provenit din apa cea rea de beu, deoacă fantana din casarmă a fost înveninată prin scursura dela gunoii.

Din *Cohalm* se scrie cătră „*Sieb. Deutsch Tgblt.*” cu data 5 Decembrie: „*Comunele noastre sunt espuse execuțiilor de dare fără nici o considerațiune*. Nu de mult a trebuit să trecă peste capul mai multor comune aceste execuții, dintre care e de amintit mai ales comuna *Felmerl*. Se știe că această comună încă nu s'a putut recrea de daunele elementare de mai înainte, și în primăvera acestui an un incendiu cumplit a nimicit edificiile economice a 80 de economi. De vr' o ertare de dări erarul n'a vrut să știe și așa executorul de dare, după o energetică activitate de două zile a scos 700 fl. dări restante din acele sârmane comune. Ce ridicat s'o fi simțind executorul prin astfel de succes în conștiința puterii sale! Dăr numărata el și lacrimile ce au curs pe acei florini de dare? Înregistrat-a el în registrul de dare și svécirile de

mănie și de consternare cu care au fost însoțite acele plăți? Și comunicat-a el superiorilor săi, cum în multe casuri au trebuit să adune contribuabilul hani și că unii au trebuit să-și vîndă o parte din pământ, numai să nu pîră mai mult? Nu credem că a făcut acasta. Și apoi ce-i pasă statului decă un posesor de pământ își vinde pământul său? Noul posesor de asemenea va trebui să plătească darea, și statul n'are nici o daună. Dăr e în avantajul lui a ajuta să se creeze un proletariat economic prin colectarea dărilor fără nici o considerațiune? Nu credem!

Cetim în „*Budapester Tagblatt*” din Pesta Nr. 338 dela 4 Decembrie n. sub titlul „*O casă comercială solidă*”: Ori ce amic al unei puternice dezvoltări a vieții noastre comerciale trebuie să se umple de satisfacțiune vădînd, că la lumea comercială din capitală se înșiruesc noi factori, cari prin administrare vrednică și soliditate netăgăduită își dobîndesc stima publicului în măsură tot crescîndă. Din acest motiv e pentru noi o plăcută datoriă a constata, că firma *Justinian M. Grama*, care ne este de 15 ani cunoscută din *Brașov* și care dela 1 Ianuarie s'a stabilit în capitală, deja în acest timp și-a câștigat și aci renumele de escelentă soliditate și de stima, de care s'a bucurat în locul activității sale de mai înainte. Firma *Justinian M. Grama* cultivă exclusiv vîndarea *en gros* de cel mai bun petrol; biourile ei (*Waitzner-Boulevard 16*) oferă tabloul interesant și atrăgător al unei case comerciale care, purtată prin încrederea publicului, se bucură de o numeroasă clientelă și de o sănătoasă prosperitate. Ori-cine, fiă aci, fiă în provincie, care se adresează în afaceri cătră această firmă, e totdeauna mulțumit prin marfă foarte fină și prin serviciu foarte real. Nu putem decăt să ne bucurăm de acest frumos testimoniu ce i se dă unei firme române de cătră străini.

Firma *H. Wolf* din *Oravița*, care există de aproape 25 ani, a dat faliment cu un pasiv de 18—20,000 fl.; activul e de abia 6000 fl.

Corni, Noemvre 1887.

Onorabilă Redacțiune! „*Gazeta Transilvaniei*” fiind cea mai cetită fîia în publicul român, sunt convinsă că nu va refusa a primi în colónele sale unele sciri despre afacerile scolastice ivite aci colea în comunele lo cuite de Români, cu atîta mai vîrtos că scopul la care țintesc astfel de corespondențe nu pôte fi altul decăt stîrnirea simțului de progres, și în cazul de față tîrîrea unui interes viu față de edificiile scolastice pretutindenea unde nu cumva din o cauză s'eu alta, să nu dîc din nepăsare, s'ar fi neglijat acelea, seu dora ar fi făcîndu acele locașuri ale muselor în stare murdară s'eu aproape de ruinare, și cari localități nu mai pot fi suferite în starea lor desolată, ci e urgentă trebuintă, să se renouască acestea, ca un nou lenice din cenușă, spre încăperea filor populorului nostru, pretutindenea din darul lui Dumnezeu înmulțit în număr și care înseleză după lumină și înaintare în seculul acesta atăt de cultivat.

Astfel de idei m'au dat îndemnul să dau publicității instalarea a două case scolare gr. cat. prin actul solemn a a-elora după ritul nostru gr. cat. întemplat în luna Noemvre a. c. în parochia matre *Corni* și filia acesteia *Ciuta* situate în comit. *Selagiului*, Diecesa gr. cat. a *Gherlei*, predându-le astfel destinației lor, sub purtare de grijă în viitor a senatelor scolare respective așezându-le acelea.

Voiu însă cu permisiunea On. Redacțiunii a descrie astădată istoricul scurt al edificării, respective adopțării scolarelor acestora singur din motivul desfășurat în fruntea acestui articol.

Cu finea anului 1885, ca preside al senatelor scolare din parochia mea și filia ei m'au succedat a mi convinge membrii senatelor scolare, în ședința primă ținută cu dînși, despre neajunsele și necorespunderea caselor scolare din comunele încredințate păstoririi mele sufltesc; m'am nisuit a le arăta cum are să fiă edificiul unei case scolare ca să corespundă scopului, făcîndu asemănare la casele lor ce le au unii, largi și vederose, cât de comod se pôte săvîrși în acelea ori-ce lucrare, care pretinde puterea organelor tactului și a vederii, precum și exhalăția corporilor se perde în casă spațioasă fără ceva efect stricăcios sănătății etc. S'a recomandat apoi până la evidență axioma că: „cine voiesce scopul, acela trebuie să voiască și mijlocele”, și cumă nici cel mai dibace învățător nu pôte face progres în o casă scolară necorespundătoare de locuință nici barem pentru cel mai s'erman om. Urmarea dera a fost a se suflca la lucru numai decăt, a se procura spesele, a se coaduna materialul recerut pentru clădirea din nou a scolei în o comună, în cealtă érași pentru adaptarea, lărgirea scolei nesuficiente spre a încăpă școlarii respectiv. Și haru Domnului că pe lângă înviațiunile părintesci date poporenilor ambelor acestor comune din parca Pr. On. d nu Ioan Gallu, prot. tractual, pe lângă stăruințele ambelor senate scolare, cât și din impulsul ajutorințelor mărinimose incurse, mai suplinind cu repartiția dela poporeni respectivelor comune: éta că după binecuvîntarea rituală s'au predat usului public ambe edificiile scolare.

Spre a puté sustine scolele gr. cat. ca religiose s'eu confesionale, se recere ca atăt edificiul scolei cât și mobiliara dînăuntru să corespundă; la din contră cu devalvarea jurisdicțiunii bisericesci, la cea civilă, sunt amenințate a se preface în scole comunale, care catastrofa fiind latală pentru scolele gr. cat. e de lipsă ca umér la umér să conlucre inteligența civilă cu cea bisericescă spre ridicarea de timpuriu a scolarelor nu cumva în pericol aflătoare.

NB. Chiar când încheiam această corespondență, Duminecă în ziua Arhanghelilor s'era între 9—10 ore, a ars scola gr. cat. din comuna vecină *Bicaș* cu alte trei case dimpreună, prefăcîndu în cenușă totă recolta de bucate și de fână atăt a învățătorului *V. Drăganu*, cât și a celor trei proprietari de casă. Noroc între alte fatalități că a scăpat cu vite în viață. — Idem.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „*Gaz. Trans.*”)

PARISU, 10 Decemvre. — Goblet a refusat a forma cabinetul. Președintele republicei *Sadi-Carnot* a propus lui *Fallieres* să formeze cabinetul. *Fallieres* a primit misiunea și păstră în cabinet pe *Rouvier*, *Flourens* și *Ferron*. Celelalte portofolii sunt încă neocupate. *Fallieres* continuă tractările, cu tóte astea constituirea noului cabinet înainte de *Duminecă* ori *Luni* nu e de așteptat.

(Apropierea Crăciunului) aduce cu sine ca să se dea atențiune întrebării: „Unde și ce se pôte cumpăra, ca să fie un lucru practic și frumos (dăr totodată și estin). Deslegarea acestei întrebări se pôte afla în anunțul de pe pag. IV. al cunoscutei case de măruri *Brüder Hirsch* (*Wien, IV, Wiedener Hauptstrasse 38*); desfacerea de Crăciun arangeată de această firmă în localitățile sale, ce le a înmărit prin construirea unei noue zidiri, oferă cea mai bogată alegere pentru fiecare. Astfel dăr această firmă recomandă a se face întrebuintare de această ocaziune favorabilă.

Numere singuraticice din „*Gazeta Transilvaniei*” a 5 cr. se pot cumpăra în totungeria lui *I. GROSS*, și în librăria d-lui *Nicolae I. Ciurcu*.

Editor și Redactor responsabil Dr. *Aurel Muresianu*.

- Olurile zurăind,
- Cisme roșii tropotind...
- 162. Șugară, șugărelă=om cu pîru alburiu, adică nici alb, nici galbenu.
- Un turc tiner, frumusel,
- La sprâncene șugărel,
- Părea tras print' un inel.
- 163. Ciuntare=gătare, finire, sfîrșire, săvîrșire, tăiere.
- 164. D'oi, d'ali, dolemi de mine=cuvinte cari esprimă ideia de melancolie și duioșie. Aceste cuvinte (exclamări) le întîlnim foarte adeseori în poezia populară și cu deosebire în balade.
- D'oi măicuță dulceă mea.
- Mărită pe Bogița etc.
- s'eu:
- D'ali soră sorioră
- Născută, crescută în țeră
- Pangă apa lui Vióră etc.
- s'eu:
- Mă dusei după căline,
- Dolemi de mine,
- Șintelnii două copile,
- Dolemi de mine etc.
- 165. Avamă, avă nită=om s'erac, mișel.
- 166. Văgoteiu=vij, moșneag, om bătrân cu un picior afară și cu unu în grópă.
- 167. Tîrjire=alegere, desimpreunare d. e. caprele din oi.

- Tîrjese (și căpîțele
- Și lasă-ți oițele;
- Că-s mai slabe la mulsore,
- Dăr mai bune la tunsore!
- 168. Sîriu=feliu, neam; asemănare.
- A făcut mama făcut
- Un pruncuț de sîriu mai mic etc.
- 169. Târtoșală=plăcintă ori pîne lată, lată. De aici adjectivul „târtoș”=lat, tîmpit.
- 170. Târlețu=turmă mică d. e. oi, porci, viței etc.
- 171. Gidăluiesc=spăl, curățesc; împodobesc, chitesc. — Ce te mai gidăluiesc atăta, că sciu că n'o să mergi în cununie!
- 172. Bêrăiesc=aleg mnei dintre oi.
- 173. Diplă=ceteră, violină.
- 174. Diplăș=ceterăș, musicant.
- Steluțele călărași,
- Er' luceferii diplăși.
- 175. Ciondănire=lovire; ciocnire; sfădire.
- 176. Scîpuiere=căștigare; procurare.
- 177. Stângăresc=lipsesc de păreche d. e. am doi boi și pe unul îl vîndu. De aici cuvîntul „stângeri”=fără păreche.
- 178. Jubredă=om supt și la trup și la față.
- 179. Zagaboiu=larmă; ciorobor.
- 180. Lencă= suman lung — până pe călcă.
- 190. Cârțaru=ied ori melu mai tîner de un an.

- 191. Șpancă=jintiță dulce și subțire.
- 192. Pogmete=găteje uscate de pus pe foc — Acest cuvînt se folosește cu deosebire de péculari
- 193. Boldiș=urită, chiorăș, se uită bildiș, adică chiorăș. preste umér.
- 194. Boromeșu=cașu prospétu, sfarmat mărunt și mestecat cu zăr acru de oi.
- 195. Jântuită=laptele ce iese din caș după ce odată se storce zărul.
- 196. Cocărtiță=cașu dulce mestecat cu jântuită. — E de observat, că cocărtița este o mîncare foarte nutritivă.
- 197. Motocină=bolă, umflătură.
- 198. Cătușă=lemnul, care se află așezat d'asupra proțapului — la vîrf — pentru d'a se întepeni mai tare jugul.
- Săniușă cu cătușă,
- Dragă-mi-leica cu gușă:
- Când pășeș hărcăieșce,
- Eu gîndesc, că mă tușeșce,
- Bat-e o Dómne și-o trăsnesce!
- 199. Năsbacă=necaz; neplăcere, supărae,

(Va urma)

Bursa de Valuta din 7 Decembrie st. n. 1887.

Table with exchange rates for gold, silver, and various currencies like the Austro-Hungarian crown and the Transylvanian guilder.

Table with exchange rates for various goods and currencies, including the Austro-Hungarian crown and the Transylvanian guilder.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 19 Noembrie st. v. 1887.

Table with exchange rates for various goods and currencies, including the Austro-Hungarian crown and the Transylvanian guilder.

Table with exchange rates for various goods and currencies, including the Austro-Hungarian crown and the Transylvanian guilder.

Cursulu platel Brasov

din 8 Decembrie st. n. 1887.

Table with exchange rates for various goods and currencies, including the Austro-Hungarian crown and the Transylvanian guilder.

Magazin de marfuri BRÜDER HIRSCH

WIEN, IV., Wiedener, Hauptstrasse 38, intocmesce, ca in fisa-care anu, asa si acum pentru

Craciunul o mare desfacere de marfuri, si este in pozitia avantajosa a ofera p. t. mușterii din afara următoarele art. potrivite ca

Cadouri practice

cu preturi ne mai pomenita de eftine.

- List of various goods and their prices, including fabrics, clothing, and household items.

Trimiterele cu ramburs.

Ceea ce nu convine se primesce fara obstacol inapoi. Comande dela 10 fl. in sus franco si fara spese.

BRÜDER HIRSCH, Wien. IV., Wiedener Hauptstrasse 38.

Copii bucurati-ve! Espositia de jucarii pentru Craciun

Viena, II. Blumauergasse 23. aduce si intr'acest anu totu ce este mai nou, elegantu si mai estinu, si spre a ținea contu de imprejurarile de fata a arangiatu cu celu mai bunu gustu grupe de jucarei, potrivite atat pentru baieti, catu si pentru fete cu preturi ne mai pomenite de eftine.

- List of toys and games for children, including dolls, puzzles, and educational toys.

- List of toys and games for children, including dolls, puzzles, and educational toys.

Adresa: L. KON'S Spielwaren-Weihnachts-Ausstellung WIEN II., Blumauergasse 23. Trimiterea cu rambursu seu cu banu gata.

Cisme stralucose ca oglinda fara a le peria. RICH. GAERTNER

Marcă inregistrată. fabricază așa numitul MOMENT-GLANZWICHSE

In armata c. r. introdusă. Fabrica: Rich. Gartner, Wien, Giselastr. 4, Part.

Depozitu in Brasovu: la „Emil Porr“ si „I. Sabadeanu“

Avisu d-loru abonati!

Rugamă pe d-nii abonati ca la renoirea prenumaratiunei se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatului postalu si numerii de pe fasia sub care au primitu diarul nostru pana acum.

Domnii ce se aboneza din nou se binevoiasca a scrie adresa lamuritu si se arate si posta ultimă.

Deca se ivescu iregularitati la primirea diarului onor. abonati suntu rugati a ne incunoscinta imediatu prin carte postale, ca in catu depinde dela noi, se se delatureze.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Roc de erna de Loden, I. calitate numai

fl. 5.

II. calitate fl. 6.50.

Celu mai bunu, celu mai estinu si celu mai durabilu Rocu de erna de Loden bunu din Stiria, in colorile suru si cafeniu si in tote marimele. — Ca mesura, grosimea la peptu.

Jachete de dame, elegante si calduras, in tote colorile dorite, impletite, portu firtu plăcutu, numai fl. 1.80.

Costume gata barbatesei, pantaloni, rocă si gileta lucrate din stoffe bune si durabile de Braun si Reichenberg, pentru toamna fl. 6.50.

Mantale de ploie de cauciuc, cu gura dioprenă, de Cauciuc-Shooting impermeabilu, vulcanizatu, in forma eleganta de paltou lungu, in timpu frumosu se pote intrebuinta pe dosu ca Pardesiu. — Ca mesura ajunge inaltimea staturii fl. 6.45.

Invelitori de masa si de patu, de ripu sau, lucrate cu desenuri moderne, la tote 4 colturile cu ciucure de plus. fl. 1.65.

Paturi pentru calatoria si pentru cai, grise ca cadidura, calduras, durabile si mari, cu bordura colorata, bucata fl. 1.75, cele mai fine fl. 2.75.

Salur i, elegante, calduras, durabile, 7 1/2 mari, lucrate in colorii fine orientale, cu ciucure de renita, fabricate de Ioffine, bucata numai fl. 1.

Singura espediare cu rambursu, seu cu plata anticipativa, sub garantiu prin: Fekete's Fabriks-Lager fei tiger Kleider „zur ung. Krone“, Wien, V. Wehrgasse Nr. 13/59.